

Record-árak

A suszter cipője

Először zavarba jövünk a bejáratnál. Lehet, hogy nem jó helyen járunk? A kapun tábla: „Április 4. Cipőipari Szövetkezet”. Mi meg a Recordot keressük. Még szerencse, hogy tudjuk, mostanában változtatott nevet a cég.

— Nem éppen rekord gyorsasággal cserélte a Record! — jegyzem meg az elnöki irodában.

— A tábla még a régi, reméljük, a szemlélet új! — nevet az elnök, Farkas Imre.

— Az az igazság, még nem volt időnk kicserélni. Egyszerre kéne mindent: levélpapírt, sildet, bélyegzőt. Most teljes arculattervezést rendeltünk meg.

— Nem sürgős?

— Mióta a történések kitalálták, hogy április 4-e nem a felszabadulás ünnepe, azóta mi sem hordjuk olyan szívesen ezt a nevet.

— A sablonok alapján itt vágják ki, stancolják a bőrt. Sok gond van az alapanyaggal. Rendszerint rossz a minősége, törheti a fejét a szabász, hogyan hozza ki a normát.

Az illatos bőrt a gép „feje” alá illeszti az ötvenes férfi, ráteszi a sablont, két kézzel megnyomja a gombot és tíz tonnát odacsap a masina. A kopott cipőjére téved a szemem...

Nem bomba üzlet

— Miért nincs jó cipője a suszternek?

— A közmondás miatt! — vág vissza. — Meg azért, mert mi legfeljebb csináljuk a cipőt. Háromezerért nem tudjuk megvenni — mondja szelíden, majd tisztán dühével odacsap a bőrre, s ezzel a dolog a lovagiasság szabályai szerint el is van intézve.

Séta után az irodába telepszünk le. Nincs időnk belevágni a beszélgetésbe, mert a telefon mindig csörög.

— A szovjet exportcipőketkel van egy kis gond — mondja az elnök. — Elküldtük a kollekciót és forintban adtuk meg az árat. Most meg ide telefonált a külker, hogy dollárban kéri.

— Nem tudják átszámolni?

— Nem. Mi is a Magyar Hírlapban néztük meg az árfolyamot. Biztonságból a vételi árral kalkuláltunk, azt küldjük el.

Nem éppen jó világ jár azokra, akik eddig a szocialista exportból éltek. Néhány napja rendelettel húzták le a sorompót.

— Miből fognak most megélni? — incselkedem az elnökkel.

— A cipőkből. Az év elején már éreztük, hogy borul az export, így csak a második félére kötöttünk üzletet a Tannimpex-szel. Nehogy azt higgye, nekünk olyan bomba üzlet a szovjet export. Pedig máig is 51 százalékos dotáció van rajta. Egy rubel megtámoogatva 41 forint 50 fillér, de csak 9 rubel 50-et adnak egy pár cipőért. Háromszázkilencvenöt forintból csak szegényes választékot tudunk kihozni.

— Ezután még azt sem... — Szerencsére a partnereinknél van ellentét. A gond csak a külön engedély megszerzése. Egy hónap, mire megjön a papír. A megnövelt futamidőt meg nekünk kell finanszírozni.

— Marad a hazai piac? — Az meg nem megy. Nincs pénzük az embereknek cipőre. Amióta levették a dotációt a lábbelikről, felére esett vissza a kereslet.

A legnagyobb gond az ár. Számolni persze nem csak a vevőnek érdemes. Kiderül hamar, a 720 forintos cipőt 1740-ért kínálja a kereskedelem. Akadt olyan is, amikor háromszor annyit kellett az üzletek polcaira az itteni ár, mint a termelői ár. Mégis csak furcsa, hogy a kereskedő többet szakít az üzletből, mint aki megtermeli.

— Önvédelemből döntötünk úgy, hogy kikerüljük a nagykert. Mi filléreket keresünk egy cipőn, s ezért minden kockázat a miénk. Roszszul jár a vevő is, mert sok száz forinttal eltérítik az árat.

— Mi a megoldás?

— A saját üzlet. Szegeden most készülünk egyet nyitni, a Kiszővvel közösen. Ideje lenne már megtörni a nagykereskedelmi monopóliumokat...

Salamander-szerencse?

Az elmúlt években a hazai cipőipar is egyre több gondal küszködik. Kiderült, idehaza legfeljebb csak a felsőrést tudjuk jó, nemzetközileg is elfogadott minőségben gyártani.

— Ez adta az ötletet, hogy kapcsolatba lépünk a világhírű Salamander-céggel. Bonyhádán már évek óta bent vannak. Napi ezer pár felsőrészre kerestek gyártót.

— Tudja ezt a Record?

— Még nem. De Vásárhelyen új üzemet alapítunk. A Hódiköt volt szövőnőit és adminisztrátorait képezzük át. Ezután nem levelet írnak, hanem cipőfelsőrést ragasztanak, varrnak.

A tanácstól átképzési támogatást kapnak, a munkahelyteremtő beruházáshoz pedig állami segítséget.

— Hosszú távra garantálni szeretnénk, hogy aki hozzánk jön, annak lesz munkája ezután is. Tudja, nálunk is sokszor szóba kerülnek a napi gondok, a nehéz megélhetés. De azt meg kell érteni, ha sokkal több bért fizetnénk, azt már nem lehetne ráverni a cipőkre. A piac nem fogadná el. Ma még csak reménykedhetünk egy tisztességesebb üzleti világban...

Rafai Gábor

Zsilip

Nem hiszem, hogy bármelyik szakmai közösgé műhelyvitája azonnal nyilvánosságra kiált, ha a vita tárgya részben maga a nyilvánosság, ezért úgy gondolom, hogy a mi szerkesztőségünk belső élete sem kíván nyomdafestéket. Mégis, most beszámolok egy gondurkról.

Néhány napja azon morfondíroztunk, hogy vajon szüksége van-e az olvasónak a folyamatokat elemző cikkekre, publicisztikákra, s ha netán igényelné ezt az igényes műfajt, miről illő és miről szükséges írunk? Értekezni a politikáról? A pártok egymásnak feszülő izomkötegeiről? A bennünket is egy bizonyos helyre bezáró nyilvánosságról?

Néhányan úgy gondolták, itt és most hiábavaló bármilyen szellemi szépelgés, mert ha meg is mutatnánk elménk báját, a tükör foncsorában látnivaló a hiba. Mások azt vélték, hogy igenis szükség van elemző munkákra, komoly, belső érveléssel építkező gondolatbástyákra, melyek az örök erkölcsiség védőáncáira magasodnak.

Nos, az eldöntetlen vitáról lassacskán én is keríték egy publicisztikát, de — Isten látja lelkemet — nem ez volt a célom. Hogy mi? Várja ki a végét az olvasó!

Addig is belekezek egy történetbe. Régen, a történelmi múltban, egészen pontosan egy esztendője, amikor még Berecz János összevont szemöldöke szolgált zsinórmértékül a sajtó számára, tehát napra pontosan, egy éve, az újságíró-szövetség küldöttgyűlésén, megszólítottam az egypártú ideológiai titkárát. Én a pulpituson, a mikrofon mögött álltam, ő kissé ernyedten az első sorban ült. Olyasfélét mondtam hozzászólásom legvégén, hogy szeretném, ha Berecz János is biztosítaná az ő megszólíthatóságának lehetőségét.

Berecz fölemelte a fejét, és ez a mozdulat tavaly ilyenkor még azt jelentette, hogy történt valami. Ha rutinosabb lennék, egész életművet és politikai karriert alapozhatnék arra, hogy a titkár nevét harmadmagammal — előttem Róbert László, utánam Kenedi János tett még ilyet — kimondtam, ám valószínűleg amatőr maradok.

Mindazonáltal azt igyekeztem kifejezni, hogy a szakma legelső alapigazsága: bárkit meg lehet kérdezni bármiről. A válaszadás már az ő dolga. Nem holmi vállrándítgatós felelőtlenség mondatja velem ezt, hiszen a gyakorlat — szerte a világban — azt bizonyítja, hogy kérdezni bármit szabad, viszont a választ meghamisítani tilos. Erre tavaly ilyenkor már szabad volt gondolni, de a tájékoztatási tervutasításos rendszerben nem tarthatuk célstratégiának éppen a tervutasítót emlékeztetni a tájékoztatás polgári (értsd: demokratikus) természetére.

Hogy folytassam ezt a magánbeszámolót, szólnom illene arról is, hogy miről beszéltem az egy esztendővel ezelőtti régmúltban. Láttattam egy hatalmas víztározót (akkoriban még a bőszi vízerőmű táplálta a gondolat elektromos turbináit), melyben egyre csak gyűlik a hírfolyam. Ül fölül a gátör, kezében szalonna, és míg hasít egy jó falatot, lenéz a zsilip mögé, a magasodó vízre. Dönteni persze képtelen. Beszól a központba: Mehet?

Mondottam volt: ilyen ma még hazánkban a tömegtájékoztatás.

Azóta eltelt egy év, s ha kétségbe vont klasszikus idéznék, azt írnám: a fejeről a talpára állt a világ. De inkább lehet, hogy fordítva történt. Persze, nem akarok a megváltoztathatatlannak tűnő folyamatok fölött moralizálni, ezért a talpra, illetve fejre állítás kérdésében sem dönteni. Az biztos viszont, hogy a zsilipek ma is állnak.

Hát éppen erről van szó, ezért fogtam ebbe a cikkbe, ezért tanultam meg járni, ezekért a kései, keserű léptekért. Mert bánataink, szorongásaink, összes dühünk és mérgünk, megszügyenítéseink és tehetetlenségeink egyre gyűlnek bent, az önfegyvellemmel emelt, civilizáltaknak mondott lelki zsiliprendszerünk mögött, holott gyakorta üvöltöni, vagy törni-zúzni szeretnénk. Nagyon. Miként az ár.

Mi ez a zsilip?

Valahonnan a gyerekkor felől nézve: bátyám a Kisfaludy utcai ház kerítésébe nagyítóival beleégetett néhány szép, szabályos betűket. Ha sírnom kellett, úgy emlékszem, mindig ott, a deszkakébe. Amikor átadhattam magam a panasznak.

Most látom, nem erről akartam írni. Csak valamit kiírni, átszivattyúzni a gátak mögé. Mert kell.

Dlusztus Imre

Felirat a talpon

A cipők talpára már a Record feliratról jut. Ott állnak ezerszámra a főporta mellett, bedobozolva, szépen megcímkézve. Görlitz — olvassuk a dobozok oldalán, az is kiderül, 102 márkáért vesztegetik odakinn — keletnémetért persze.

Az üzemszarnokban ragasztószag, bőrillat, lányok, asszonyok. Néhány sárga overállós férfi is.

— Elítéltek — mondja halkán a kísérő.

— Ór sehol, a szabadelég már csak néhány hónap van hátra, nincs szükség smaszszerre. Itt dolgozni már maga a szabadság.

Betévedünk a szabászatra is.

Választási tudnivalók

Azt tapasztaljuk, még mindig sok a bizonytalanság olvasóinkban a választói nyilvántartásbavételről szóló értesítésekkel, pontosabban azok ajánlószelvényével kapcsolatban. Volt olyan telefonálónk, aki megkérdezte: származhat-e baja belőle, ha ő egy jelöltnek (sem függetlennek, sem párthoz tartozónak) nem adja át ajánlási szelvényét. Szeretnénk őt is és mindenkit megnyugtatni: az ilyen jelölés nem kötelező és nem zárja ki magát a választásból, aki megtartja „emlékbe” a kopogatócéduláját ajánló részét. Ugyanakkor azt a félreértést is szeretnénk eloszlatni, hogy az ajánlás már elkötelezettséget is jelentene egy jelölt iránt. A választópolgárnak ugyanis jogában áll másra szavaznia, mint akinek az ajánlási szelvényt juttatta.

Egy eléggé elterjedt tévedést is el kell oszlatnunk: ki-ki csak a saját lakóhelye választókerületének jelöltjei közül pártolhat valakit (s csak egyet!). Arra, hogy egy más kerületben induló jelöltet támogasson, nincs mód. Az esetleg már eddig így „átadott” ajánlási szelvények érvénytelenek. Ugyancsak érvénytelen — pontosabban nem használható fel jelölésre — az a szelvény, melyet címzettje elvesztett vagy elrontott, s e tény a lakóhelye szerint illetékes tanácsnál bejelentette. (A választási értesítőjét ugyanis pótolják, az ajánlási szelvényt nem).

Többen keresnek fel bennünket olyan panasszal is, hogy gyermekeiktől, idős hozzátartozóiktól „valaki” elkérte, vagy különféle ígéretekkel „elcsalogatta” ajánlási szelvényüket. Azt

tanácsolhatjuk, hogy a lakókerület választási bizottságát értesítsék, de tudniuk kell: bizonyítani — például az „elkérő” felismerésével, párthoz tartozásának megállapításával — nem könnyű az ilyesmit. Ezért praktikus az ajánlási szelvényeket biztos helyre tenni, illetve meggyőződni arról, melyik párt megbízottja, meghatalmazottja jelenti a céduláért. S zsarolásnak semmiképp se engedjenek!

Végül még egy információ — rajzban elbeszélve: a választókerületek térképét talán nem haszontalan közölnünk, noha a körzethatárokat, a települések, lakókerületek listáját már többször közreadtuk. (Várjuk egyébként olvasóink további kérdéseit — segítünk a választást megtalálni).

